

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2012. JÚNIUS – JÚLIUS

ELISMERÉSEK

* **Matl Péter** munkácsi magyar szobrászművész, a vereckei emlékmű alkotója kapta idén az *M.S. mester-díjat*; az ünnepélyes átadás a Magyar Képzőművészeti Egyetem Epreskertjében volt.

* Átadták a Magyar Színházak XXIV. Kisvárdai Fesztiváljának díját. A legígéretesebb fiatal színész számára alapított *Teplánszky Kati-díjat* a szakmai zsűri döntése alapján *Az üveg-cipő* című előadásban nyújtott alakításáért **Tarpai Viktória**, a beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház művésze kapta.

* Gödöllőn, a Magyar Polgármesterek IX. Világtalálkozóján **Gajdos Istvánnak**, Beregszász polgármesterének *Polgármesteri Aranygyűrű-díjat* adtak át.

ESEMÉNYNAPTÁR

JÚNIUS

* **Jankovics Marcell** grafikáiból nyílt kiállítás a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet szervezésében megrendezésre került az Irodalmi Karaván Kárpátalján elnevezésű író-olvasó találkozóisorozat, amelyen ezúttal felvidéki és vajdasági írók és költők vettek részt. A Tiszabökényi Művelődési Házban kezdődő rendezvény a beregszászi járási könyvtárban folytatódott. A rendezvényt **Varga Éva** igazgató, a KMKE elnöke nyitotta meg. A vendégeket **Dupka György** mutatta be. A felvidéki **Hizsnay Zoltán** és **Hodossy Gyula**, illetve a vajdasági **Csik Mónika**, **Sándor Zoltán** és **Szabó Palócz Attila** költők és írók röviden beszámoltak pályafutásukról, majd felolvastak egy-egy művet. A könyvbemutatón régiókat **Nagy Zoltán Mihály**, **Weinrauch Katalin** és **Füzesi Magda** képviselte. A beregszászi járási központosított könyvtárban a felvidéki és vajdasági vendégek bemutatkozása mellett prezentálásra kerültek az ungvári Intermix Kiadónak az idei Ünnepi Könyvhétre megjelent új könyvei, olyan szerzőktől, mint: Vári Fábíán László, Nagy Zoltán Mihály, Dupka György, Weinrauch Katalin, Lengyel János.

* Az Irodalmi Karaván vajdasági, felvidéki és kárpátaljai tagjai felkeresték a beregszászi Európa–Magyar Házát, ahol kerekasztal-beszélgetés zajlott le az *Együtt* című folyóirat szerkesztőségi tagjaival, szerzőivel, a KMMI tehetséggondozási program résztvevőivel. A rendezvény moderátora **Zubánics László**, a KMMI elnöke, valamint **Vári Fábíán László**, az *Együtt* folyóirat szerkesztőbizottsági elnöke volt. A kerekasztal-beszélgetésen jelen volt **Tóth István** magyar főkonzul is.

* Az Irodalmi Karavánt a gáti könyvtárban is fogadták. Előbb Kovács Vilmos (1927–1977) költőre emlékeztek születésének 85. évfordulója alkalmából. A költő, író, polgárjogi harcos életpályáját **Király Katalin**, a helyi középiskola magyartanára idézte fel. Majd az egykori Forrás Stúdió tagjai (**Vári Fábíán László** József Attila-díjas költő, **Zseliczky József** költő és **Tóth István**, Magyarország beregszászi főkonzulja) szóltak Kovács Vilmosról. Miután elhelyezték a tisztelet és a megemlékezés koszorúit a kultúrház falán lévő emléktáblánál, író-olvasó találkozóra került sor a helyi könyvtárban (vezetője: **Kacsó Irén**). **Heé Gizella**, Kárpátalja Gizi mamája is tisztelettel adózott a költőnek *Újra szülőfalumban* c. költeményének előadásával. A vendégeket **Dupka György**,

a MÉKK elnöke mutatta be, akik egy-egy saját mű felolvasásával is megajándékozták a jelenlévőket, majd a kárpátaljai magyar irodalom jelenlévő képviselői – **Lőrincz P. Gabriella**, **Vári Fábíán László**, **Nagy Zoltán Mihály**, **Csordás László**, **Bakos Kiss Károly** és **Zubánics László** – is felszólaltak.

* Az irodalmi karaván résztvevői a Nagyszőlősi Járási Központsított Könyvtárban is bemutatkoztak, ahol **Vaskeba Katalin** igazgatónő üdvözölte a vendégeket és az egybegyűlteket. **Dupka György** bemutatta a vendégeket és átadta a szót az íróknak, költőknek. **Hudák Elvira** helytörténész bemutatta a jelenlévő vendégeknek kiadványait, kultúrtörténeti jegyzeteit, mesélt a *Pánsíp* című lapról. **Dupka György** bemutatta legújabb, éppen a nyomdából kikerült *A mi golgotánk* című könyvét, amely az 1944-1947-es elhurcolásokat mutatja be a dokumentumok tükrében. **Lovas Ilona**, a Beregszászi Magyar Konzulátus nevében üdvözölte az egybegyűlteket.

* Kárpátalját bemutató nap zajlott a budapest-pesthidegkúti Klebelsbelg Kultúrkúriában. A rendezvényt **Dolhai István** igazgató úr nyitotta meg, majd **Dr. Csabai Péter**, a Pesthidegkúti Városrészi Önkormányzat elöljárója köszöntötte a vendégeket. Őt követően **Orosz Ildikó**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar

Főiskola elnöke mondott köszönetet a meghívásért. Koncertet adott a Credo. Műsorukban elhangzott többek között **Füzesi Magda, Penckófer János, Finta Éva** és **Lengyel János** megzenésített költeménye is. **Kovács Sándor** könyvbemutatóval egybekötött előadást tartott *Az ismeretlen Kárpátalja* címmel. A rendezvényt a néprajzi kiállítás megnyitása előtt kerekasztal-beszélgetés zárta.

* Az Emberi Erőforrások Minisztérium, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus támogatásával rendezték meg a Művészeti Karavánt Kárpátalján (Vajdasági Magyar Filmnapok). A rendezvényen részt vett **Siflis Zoltán**, az Európai Palicsi Filmfesztivál Tanácsának tagja, valamint az 1968 óta forgató **Vicsek Károly** filmrendező, aki 1970-ben az első délvidéki film-drámát rendezte. Az Európa–Magyar Házban és a tiszabökényi kultúrházban az érdeklődők többek közt megtekinthették *Az édentől délre* című portréfilmet, a *Fajkutyák ideje* (rendező: Vicsek Károly), valamint a *Szabadkai anziksz* című filmet, illetve Siflis Zoltán *Tolja a szél a szekeret* című dokumentumfilmjét a vajdasági tanyaszínházról.

* Megnyílt a 83. Ünnepi Könyvhét Budapesten. Az Intermix Kiadó Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozatában megjelent új kötetét a Kárpátaljai Magyar Könyvkiadók Sát-

rában **Vári Fábíán László, Lengyel János, Lőrincz P. Gabriella, Dupka György** dedikálta, akik egy-szersmind részt vettek a Magyar Napló irodalmi hajóújtján. Itt bemutatásra kerültek a Magyar Napló könyvheti kiadványai is: *Az év esszéi 2012 c.* antológia, melyben **Dupka György** is szerepel *65 éve történt* című írásával. *Az év versei 2012 c.* antológiában pedig **Lőrincz P. Gabriella** és **Vári Fábíán László** egy-egy verse olvasható. Az antológia szerzőinek költészet napi versfelolvasásának hanganyagából DVD készül *Versmaraton 2012* címmel.

* A Kárpátaljai Megyei Filharmonióban a zene kedvelői több világhírű zeneszerző, köztük Johann Sebastian Bach, Frederik Chopin, Liszt Ferenc, Maurice Ravel és Sz. Hubajdulina műveit hallhatták az ungvári születésű **Fuchs Andzselika** zongoraművész előadásában. A huszonöt éves tehetséges művésznő Ungváron kezdte zenei pályafutását. Felsőfokú zenei képzésben részesült Budapesten és New Yorkban. Azóta több nemzetközi zongoraverseny nyertese, illetve helyezette lett.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanszéke, valamint a Lehoczky Tivadar Intézet szervezésében került sor **dr. Soós Kálmán**, a tanszék első vezetője emlékére összeállított „Így maradok

meg hívívőnek...” című tanulmánykötet bemutatójára a főiskola Apáczai Csere János Könyvtárának olvasótermében. A könyvbemutató keretében felavatták dr. Soós Kálmán síremlékét.

* Az Ungvári Magyar Főkonzulátus szervezésében az

Ungvári Filharmóniában nemzetközi zenei versenyek magyar győztesei adtak koncertet: az ifjú magyar zenésznemzedék olyan kiemelkedő alakjai, mint **Nagy Ivett** hegedűművész, **Gyórfi Laura** zongoraművész és **Tóka Ágoston** orgonaművész.

* Az Égtájak Kulturális Egyesület szervezésében került sor a XVII. Kalászi Vigasságokra Budakalászon. Kárpátalja magyarságát az Arabeszk együttes (Csap), a Ritmus néptáncgyüttes (Eszeny), a Ludovika együttes (Beregszász) képviselte. A rendezvényen bemutatásra került a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet beregi szöttes-gyűjteménye is.

* Június első hetét követően újabb négynapos kulturális programsorozat (Művészeti és Irodalmi karaván) zajlott le Ugocsa, Felső-Tisza-vidék, Bereg- és Ung-vidék magyarlakta településein a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) szervezésében. Első állomása a nagyszőlősi járási Péterfalva volt, ahol az érdeklődők a helyi képtárban a Nagybányai Képzőművészeti és Kulturális

Egyesület képzőművészeivel, valamint erdélyi írókkal találkoztak. A vendéglátó szervezet nevében **Dupka György**, a KMMI igazgatója üdvözölte **Véső Ágoston** festőt, a Nagybányai Képzőművészeti és Kulturális Egyesület elnökét, az ismert tájképfestő telep további két tagját, **Filcz Leopold** festőt, **Madarassy Zolt István** fotóművészt, valamint az erdélyi irodalom képviselőt, **Király Zoltán** költőt, műfordítót, az Erdélyi Magyar Írók Ligájának ügyvezető elnökét, **Karácsonyi Zolt** költőt, műfordítót, színház- és irodalomkritikust, a kolozsvári *Helikon* című irodalmi folyóirat főszerkesztő-helyettesét. A vendégek **Homoki Gábor** és **Gönczy Tivadar** helyi festőművészek kalauzolásával ismerkedtek a Péterfalvai Képtár gyűjteményével. Az állandó tárlatnak otthont adó György-kastély múltjáról **dr. Minya József**, a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület elnöke tartott tájékoztatót. **Dr. Szöllőssy Tibor** művelődéstörténész a kárpátaljai festőiskola kimagasló alakjait, **Fuchs Andrea**, a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesület titkára és **Réti János** grafikus, festőművész a Tiszaháti Alkotótábor eddigi tevékenységét, valamint a legfiatalabb festőnemzedék munkáit mutatta be.

* Az erdélyi irodalmi karaván első útja a Beregszászi Járási Központosított Könyvtárba vezetett, ahol

Varga Éva igazgató köszöntötte az Erdélyi Magyar Írók Ligájának küldöttségét, a kárpátaljai magyar írókat és az egybegyűlt olvasókat. A rendezvény moderátora **Csordás László**, az *Együtt* című folyóirat olvasószerkesztője volt, aki bemutatta **Király Zoltán** és **Karácsonyi Zsolt** erdélyi költőket. Szűkebb pátriánkat **Vári Fábián László**, **Bakos Kiss Károly** és **Lőrincz P. Gabriella** képviselte.

* A program keretében az erdélyi és kárpátaljai irodalmárok délután Téglás községben, az ungvári járás központi könyvtárában találkoztak az olvasókkal. Az irodalmi karaván tagjait és az irodalomkedvelőket **Bodák Erzsébet**, a Tégláson székelő Ungvári Járási Könyvtár módszeresze köszöntötte. **Csordás László** moderátor kérdéseire válaszolva **Király Zoltán** és **Karácsonyi Zsolt** szólt eddigi munkásságáról. A szűkebb pátriánkat képviselő **Marcus Gergely** költő megzenésített verseket adott elő.

* A Művészeti Karaván képzőművész tagjai – **Véső Ágoston** és **Filcz Leopold** festő, **Madarassy Zsolt István** fotóművész – Técsőt keresték fel. A református templom előtti téren Hollósy Simon festőművész mellszobránál az emlékünnepeket **Dupka György** nyitotta meg. A nagybányai festőiskola alapítójáról és a Hollósy-életműről az utó-

dok, tanítványok szemével Véső Ágoston elnök tartott ünnepi beszédet. Hollósy Simon técsői kapcsolatáról, életének itt töltött utolsó napjairól **v. dr. Szöllősy Tibor**, a Hollósy Simon Kör elnöke tartott emlékbeszédet. Ezt követően a vendégek és a civilszervezetek képviselői megkoszorúzták Hollósy Simon festőművész szobrát.

* A képzőművészeti karaván kárpátaljai és erdélyi résztvevői Viskén, a tájházban találkoztak a helyi magyar értelmiség képviselőivel. A vendégeket a házigazdák nevében **Ötvös Ida**, a Tájház vezetője üdvözölte, majd **Dupka György**, a KMMI igazgatója mutatta be a karaván résztvevőit. A vendégek részéről **Véső Ágoston** nyitotta meg a nagybányai képzőművészek vándorkiállítását. A helyi értelmiség nevében **Czébely Lajos** költő, helytörténész köszönte meg a szomszédból érkezett művészek bemutatkozását. A házigazdák a viski kultúrházba invitálták a vendégeket, ahol az egykori koronaváros festőinek, öntvényes művészeinek és népművészeinek munkáiból válogató állandó kiállítás működik.

* A négy napon át tartó művészeti és irodalmi karaván utolsó állomása Ugocsa vármegye egykori szépvárosa volt. Nagyszőlősen a járási könyvtárban **Vaskeba Katalin** igazgató üdvözlő beszéde után **Dupka**

György elnökletével közös fórumot tartottak, melynek során Révész Imre (1826–1945) életképfestőre, illusztrátorra és Kutlán Istvánra (1894–1969), a Tisza festőjére emlékeztek, illetve a jelenlévők megismerkedtek a kortárs erdélyi irodalommal, továbbá kisfilmeket tekinthettek meg a felvidéki magyarokról.

Hudák Elvira nyugalmazott franciatanár, művelődéstörténész, Kutlán István fansikái festőművész unokája előadásában párhuzamot vont a nagybányai, a técsői és a fansikái nyári művésztelepek működtetői és résztvevői között.

A találkozón megjelent nagyszülősi kortárs képzőművészek – **Harangozó Miklós**, **Kutlán Pál**, **Popovics Vjacseszlav** – bevallásuk szerint a Hollósy-, Révész- és a Kutlán-hagyományok bátor folytatói, akik az említett művészek stílusát ötletesen alkalmazták saját alkotásaikban is.

A következő körben a felvidéki dokumentumfilm-szerzők mutatkoztak be: **Kendy Éva**, a Szlovák Televízió magyar adásának munkatársa, szerkesztő-riportere és **Farkas Péter**, a Szlovák Televízió magyar adásának munkatársa, operátora. A tévés házaspár közös munkáikból a nagy vihart kavart Esterházy-riport-filmet és a Bodrog folyóról készített, nagy elismerést kiváltott kisfilmjüket mutatták be. A találkozó után a résztvevők megtekintették az

ugocsai festők kamarakiállítását és a nagybányai tájképfestő telep képzőművészeinek vándorkiállítását.

* A közelmúltban felújított Benei Faluházban – **Szuhán András** polgármester kezdeményezésére, **Dupka György**, a MÉKK elnöke támogatásával – megnyílt **Nigriny Edit** (Ungvár, 1951) grafikus, festő, dekoratőr, az Ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Koledzs egykori végzőse személyi kiállítása. A kiállítás előkészítésében közreműködött **Fuchs Andrea**, a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületének titkára.

* A pécsi Német Kör szervezésében kutatócsoport indult az Urál környéki régióba. Az emlékút-expedíció tagjai a permi, ufai és más települések környékén olyan egykor működött lágereket, illetve tömegsírokat kerestek fel, ahol az 1944–1949-ban elhurcolt magyarok, németek raboskodtak. A 20 tagú küldöttségnek kárpátaljai tagjai is voltak (**Fuchs Andrea**, az ungvári svábok/németek baráti körének titkára, **Dupka György**, **Korszun Alekszej** kutatók, akik a Szolyvai Emlékparkbizottságot képviselték).

* Egy teljes hétig tartott a II. Magyar Világtalálkozó. A nyitórendezvény helyszíne Balatonlelle volt, a tavalyi találkozó emlékére felállított Megmaradásunkért jelképműnél. A rendezvény a Magyarsághíd közéleti konferenciával folytatódott a budapes-

ti Uránia Filmszínházban. A tanácskozáson Kárpátalja magyarsága és az anyaország kapcsolatrendszerének alakulásáról **Zubánics László** történész, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke tartott előadást.

JÚLIUS

* Bemutatta legújabb darabját a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház. Shakespeare *Viharjának* rendhagyó rendezését a kijevei **Szergej Maszlobojcsikov** vitte színre. A premierre a Gyulai Várszínházban került sor. A beregszászi színpadon őszre várható a bemutató.

* **Szirmai Móni**-jótékonysági koncert volt a Beregszászi Művelődési Házban a Kárpátaljai Gyermekekmentő Szolgálat szervezésében. Az est teljes bevételét **Pásztornyicki Nikoleta** gyógykezeltetésének ajánlották fel.

* Lezajlott a Kárpátaljai Könnyűzenei Képzőművészeti és Táncfesztivál a péterfalvai Tisza-stadionban. A négynapos rendezvényt **Zubánics László**, az UMDSZ UMNT elnöke nyitotta meg. A zárás előtt **Gajdos István**, az UMDSZ elnöke is üdvözölte a fiatalok igen népes táborát. Fellépett: Young G., Bódi Guszti és a Feketeszemek, DJ Miklov és DJ Jenci, Hooligans, Josh és Jutta, Dj. Szatmári feat. Jucus, Piramis, Roy&Ádám, Globaldeejays feat.

Deejay Alena Koks, DJ Deka, Children of Distance, Fluor, Majka és Curtis, Peat Jr. feat. Gina.

* Második olvasatban is elfogadták a kisebbségbarát nyelvtörvényt: 248 képviselő szavazott igennel a parlamenti üléssteremben megjelent 364 honatya közül.

* Beregszászban közgyűlést tartott a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT). **Magyar László** elnöki beszámolója után a Társaság tagjai az elkövetkező időszak eseményeit vitatták meg.

* A közelmúltban – a határon túli magyar vagy részben magyar óvodákat felkereső turnéja során – szűkebb pátriánkat is felkereste a világhírű magyar táncművész, **Timár Böske**, a Magyarországon és Európában is egyedülálló Csillagszemű Gyermektáncegyüttes művészeti igazgatója és vezető tanára, aki asszisztensével, **Mayer Orsolyával** együtt táncházat tartott négy kárpátaljai gyermekintézményben.

* Kisméretű bronz szobrot állítottak Svejknek Ungvár egyik sétányának korlátján. A szobor **Mihajlo Kolodko** ungvári szobrász alkotása.

* Felsőszineviren lezajlott a XX. Nyári Szabadegyetem a KMPSZ szervezésében és a Pro Minoritate Alapítvány támogatásával.

* Magyar hímestojás-gyűjteményt adományozott az Ivano-

Frankivszk megyei Kolomija város Hímestojás Múzeumának **Bacsikai József**, Magyarország ungvári főkonzulja.

* A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) szervezésében idén 11. alkalommal került megrendezésre a Kárpátaljai Nyári Kölcsey Pedagógusakadémia, amelynek célja a Kárpátalja magyar iskoláiban tanító pedagógusok továbbképzése.

* Ötvennégy országból mintegy huszonötezen vettek részt a II. Magyar Világtalálkozó nyolcnapos rendezvénysorozatán. Budapest mellett hat másik településen – Szegeden, Balatonlellén, Fonyódon, Nyírbátorban, Máriapócsban és Örkényben – uralkodott a „határtalan összefogás” szelleme.

A találkozón kárpátaljaiak is részt vettek, mégpedig a Panoráma Világklub beregszászi, técsői és nagyszőlősi társklubjainak képviselői.

A kárpátaljaiak standján turisztikai látványosságokról szóló anyagokat, valamint a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet jóvoltából irodalmi kiadványokat állítottak ki.

A Magyarok a nagyvilágban nevet viselő előadótéremben és a nagyszínpadon sorra követték egymást a színvonalas előadások és a művészeti bemutatkozások. Többek között a beregszászi születésű **Serbán Attila** színész, musicalénekes is fellépett.

* 2012. június 30-án tartották a Magyarországra áttelepült técsőiek 3. budapesti találkozóját. A Semmelweis utcai Magyarok Házában szervezett rendezvényen Técső neves épületeinek, emlékeinek képkiallítása fogadta a vendégeket.

Az egybegyűlteket köszöntötte és áldást osztott **Tóth Béla** és **Kaszó Gyula** református lelkész, majd megtekintették a **Baczay Fruzsina** által készített, Técső múltját és jelenét bemutató videófilmet.

* **Csordás Lászlót** a József Attila Kör Irodalmi Egyesület (JAK) tagjává választották.

* A Kráter Műhely Egyesület *Po-lisz* c. folyóiratában olvasható **Ortutay Péter**: *Hozsanna neked, Karcsi? Párhuzamos sorsok a nagyvilág két szegletében* című írása, amely érinti kárpátaljai irodalmi életünket is: <http://www.krater.hu/krater.php?do=3&action=a&pp=789>